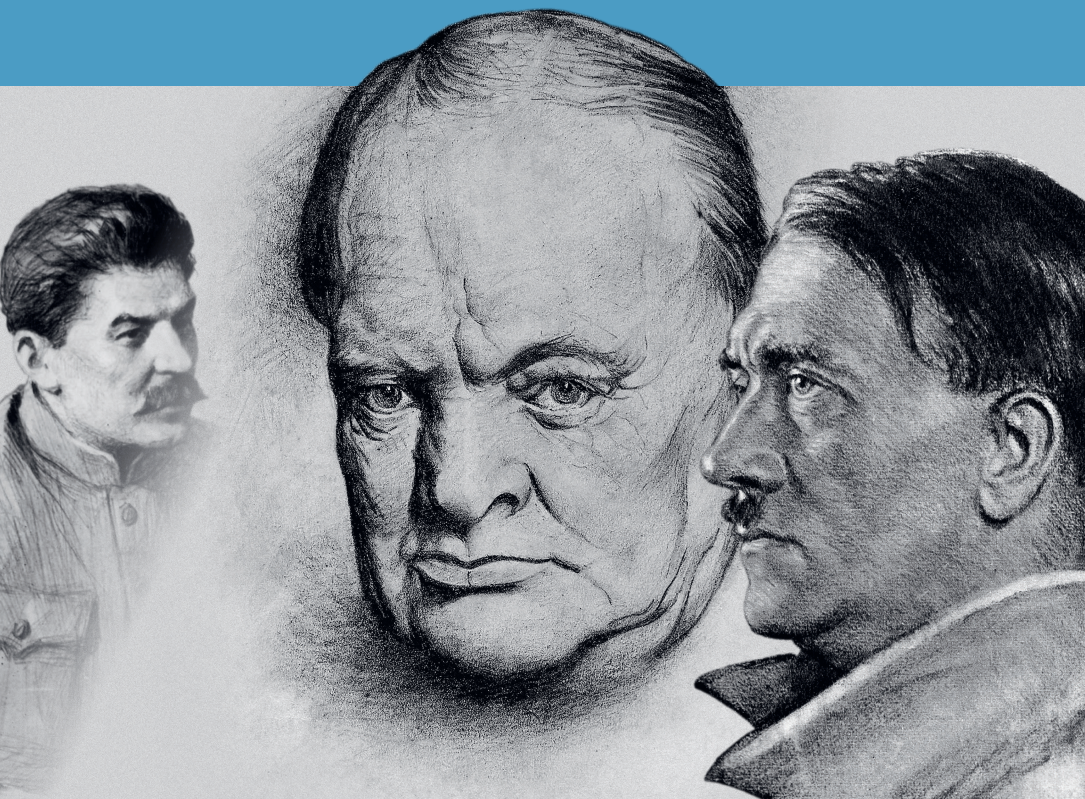

WIE IS WIE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG

BEKNOPTE EN HELDERE INFORMATIE
OVER DE BELANGRIJKSTE PERSONEN
UIT DE LAATSTE WERELDOORLOG

Samengesteld door Egbert van de Schootbrugge

WIE IS WIE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG

Beknopte en heldere informatie
over de belangrijkste personen uit
de laatste wereldoorlog

Uitgeverij Omniboek

A

Adachi, Hitazō, luitenant-generaal, 1890-1947 Tijdens de Tweede Chinees-Japanse Oorlog, die in 1937 begon, was Adachi bevelhebber van de 26e Infanteriebrigade en later van de 37e Infanteriedivisie, waarmee hij onder andere deelnam aan de Slag om Zuid-Shanxi. Tijdens deze oorlog etaleerde hij zich als een zogenaemde ‘soldatengeneraal’, een bevelhebber die de miserabele leefomgeving van zijn troepen deelde, ook stond hij open voor discussies met zijn staf. Op 9 november 1942 werd Adachi aangewezen als bevelhebber van het 18e Leger op Rabaul en de noordkust van Nieuw-Guinea. Nadat de Keizerlijke Japanse Marine de strijd om de Salomonseilanden had verloren, raakten Adachi’s troepen op Nieuw-Guinea geïsoleerd en moest hij een wanhopige strijd leveren om het eiland te verdedigen. Langzaamaan werden de Japanse troepen in het nauw gedreven en trok hij zich met zijn troepen terug in de stad Hollandia. In april 1944 ondernamen de Amerikaanse troepen een aanval op deze stad, en Adachi werd samen met circa 31.000 manschappen ingesloten. De omsingelde Japanse strijdkrachten kregen te maken met ziekten en honger, maar weigerden zich over te geven. Adachi zou, naar eigen zeggen, geen ‘voet meer op vaderlandse bodem zetten en als een aardkluit met honderdduizend officieren en manschappen in de zuidelijke zeeën blijven zitten’. In mei 1945 ondernamen zijn troepen een laatste uitbraakpoging, maar de Amerikaanse 6e Infanteriedivisie wist dit te voorkomen. De Japanners verloren 9000 manschappen bij deze uitbraakpoging. Op 13 september, nadat de Japanse capitulatie tot Adachi was doorgedrongen, gaf hij zich samen met zijn circa 13.500 resterende manschappen over. Op 12 juli 1947 werd hij wegens oorlogsmisdaden tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Op 10 september van datzelfde jaar pleegde Adachi in krijgsgevangenschap zelfmoord.

Ainsworth, Walden L., viceadmiraal, 1886-1960 Ainsworth was een Amerikaanse viceadmiraal in de Stille Oceaan. Op 19 december 1941, kort na de Japanse aanval op Pearl Harbor, nam hij het bevel van de *USS Mississippi* op zich. Van 4 juli 1942 tot 8 januari 1943 voerde hij het bevel over de Pacific Fleet kruisers en torpedobootjagers. Aangezien deze eenheden een belangrijke rol speelden tijdens de Slag om Guadalcanal, kregen ze de bijnaam ‘Ainsworth Express’. In de nacht van 4 op 5 juli 1943 bombardeerden zijn schepen Vila op Kolombangara en Bairoko op New Georgia. Hierbij verloor hij een torpedobootja-

ger. Tijdens de daaropvolgende nacht stuitten ze op een aantal Japanse transportschepen die met versterkingstroepen onderweg waren naar New Georgia. Er ontspon zich een rommelig gevecht waarbij een Amerikaanse kruiser tot zinken werd gebracht en de Japanners erin slaagden hun troepen op New Georgia te laten landen. De Amerikanen beschikten over radar, maar de Japanners hadden een antiradarwapen tot hun beschikking en beschikten over 'Long Lance' torpedootjagers. Deze torpedootjagers waren sneller en hadden een groter bereik dan de Amerikaanse jagers. Ainsworth was hier aanvankelijk niet van op de hoogte, maar ontdekte dit tijdens de gevechten in 'The Slot', de zee-engte die de Salomonseilanden in tweeën deelt. Hij had geluk dat hij hierbij slechts één torpedootjager verloor. Ainsworth bleef dienstdoen in de Stille Oceaan en was onder andere betrokken bij de amfibische operatie op de Marianen. In 1948 ging hij met pensioen. Voor zijn verdiensten tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Ainsworth onder andere onderscheiden met het Navy Cross, de Distinguished Service Medal en de Legion of Merit.

**Alexander,
Harold,
veldmaarschalk,
1891-1969**

Alexander was een van de voornaamste Britse bevelhebbers tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zijn expertise werd onder anderen onderkend door *Churchill, die hem graag om advies vroeg. In 1940 vertrok hij naar Frankrijk, waar hij het bevel van de Britse Eerste Divisie op zich nam. Uiteindelijk nam hij het bevel van het Eerste Korps op zich, dat standhield op het strand bij Duinkerke. Onder leiding van Alexander wisten circa 300.000 mensen te ontsnappen naar Groot-Brittannië. In 1941 werd Alexander overgeplaatst naar Birma (het huidige Myanmar) en nam hij het bevel van het 14e Leger op zich. Door de Japanse overheersing in de lucht slaagde Alexander er niet in om het Japanse offensief tot staan te brengen, wel wist hij de Britse en de Indiase troepen terug te trekken naar India. Op 8 augustus 1942 werd Alexander aangesteld als vervanger van *Auchinleck en kreeg hij het bevel over het Middle East Command. Alexander overzag het strijdtoneel in Afrika, waarbij grote successen werden geboekt. In februari 1943 smolten de troepen van Operatie Toorts en het Britse 8e Leger samen en kreeg Alexander het bevel over de nieuwgevormde 18e Legergroep. Toen de vijandelijke troepen in mei 1943 uit Tunesië waren verdreven, richtten de geallieerden hun aandacht op Sicilië en Italië. Alexander kreeg het bevel over de 15e Legergroep en controleerde opnieuw twee legers: het 8e Le-

ger van *Montgomery en het 7e Leger van *Patton. Na Sicilië en de voorbereiding voor de invasie van Italië werd laatstgenoemde vervangen door het 5e Leger onder *Clark. *Eisenhower was benoemd tot opperbevelhebber van het geallieerde expeditieleger, het SCAEF. Omdat Operatie Overlord, de invasie in Normandië, absolute topprioriteit had, duurden de militaire operaties in Italië wat langer dan nodig. Alexander beschikte onder andere over te weinig vaartuigen en andere benodigdheden en klaagde daar geregeld over. Op 29 april 1945 nam hij de overgave van de Duitse troepen in Italië in ontvangst.

al-Gailani, Rasjid Ali, 1892-1965 Vanaf halverwege de jaren dertig werd hij onder invloed van de nationalistische en pro-Duitse grootmoefiti van Jeruzalem, Hadji Amin al-Husseini, een Arabische nationalist met antisemitische opvattingen. Hij raakte betrokken bij de extreemrechtse Golden Square (Gouden Vierhoek). Samen met enkele officieren, aanhangers van de Golden Square en andere nationalisten (onder wie Saddam Hoesseins' oom Khairullah Tulfah), pleegden zij in april 1941 een staatsgreep waarbij de pro-Britse regering werd afgezet (prins-regent Abdul Ilahi bin Ali was inmiddels naar Jordanië gevlucht). Nazi-Duitsland gaf in de persoon van Adolf *Hitler het regime van al-Gailani zijn steun en beloofde wapenleveranties. Omdat deze uitbleven, gaf al-Gailani legeronderdelen opdracht om Britse stellingen in Irak aan te vallen. De Britten, gesteund door Iraakse troepen die loyaal waren aan de regent, gingen in de tegenaanval. Op 1 juni 1941 viel de regering van al-Gailani. Na de val van de regering vluchtte hij naar Iran. Nadat de Sovjet-Unie op 25 augustus 1941 Iran binnenviel, vluchtte hij naar nazi-Duitsland. In Berlijn werd al-Gailani door Adolf Hitler ontvangen en werd hij erkend als de verbannen leider van de regering in Irak. Nadat Duitsland werd verslagen in de Tweede Wereldoorlog ging hij in ballingschap in Saoedi-Arabië.

Ambrosio, Vittorio, generaal, 1879-1950 In 1941 leidde Ambrosio met succes het Italiaanse offensief in Joegoslavië. Als beloning voor deze verdiensten werd hij door *Mussolini benoemd als stafchef van het Italiaanse leger. In februari 1943 werd hij benoemd tot stafchef van alle Italiaanse strijdkrachten. Drie maanden later, in mei 1943, na de zware nederlagen in Tunesië en Sicilië, probeerde Ambrosio Mussolini te overtuigen om de samenwerking met Duitsland te beëindigen en onderhandelingen met de geallieerden te beginnen. Toen hij Mussolini vergezelde naar conferenties in Salzburg en Feltre,

merkte hij op dat Mussolini volstrekt niet was opgewassen tegen *Hitler. In Italië werd een coup voorbereid, en de samenzweerders overwogen Ambrosio op de plek van Mussolini te zetten. Nadat de Grote Fascistische Raad op 24 juli 1943 een motie van afkeuring tegen Mussolini had aangenomen, werd *Badoglio benoemd tot eerste minister. Ambrosio bleef onder Badoglio de functie van stafchef vervullen. Ambrosio, die de Piave Divisie in Rome had gestationeerd, deed intussen of hij de Duitsers trouw bleef, maar voerde in het geheim onderhandelingen met de geallieerden. Deze onderhandelingen duurden langer dan verwacht, waardoor de Duitse strijdkrachten in staat waren een groot deel van Italië te bezetten. Op 29 september 1943 werd de overgave van de Italiaanse strijdkrachten ondertekend. Omdat de geallieerden weinig vertrouwen hadden in Ambrosio, werd hij door Badoglio afgezet.

Amery, Leopold
1873-1955

Was een goede vriend van Winston *Churchill en fel gekant tegen de appeasementpolitiek (de verzoeningspolitiek) van Neville *Chamberlain. In de jaren dertig behoorde Amery, samen met Churchill, tot de felste critici tegen de herbewapening van Duitsland. Consistent pleitte hij voor een verhoging van het Britse herbewapeningsbudget. Daarnaast was hij een uitgesproken anticommunist. Tijdens de Tweede Wereldoorlog weigerde hij samenwerking met de Sovjet-Unie, zelfs toen deze in 1941 door de Duitse strijdkrachten werd aangevallen. Twee voorvallen in het Britse Lagerhuis karakteriseren Amery's felheid. Op 7 mei 1940 vond in het Lagerhuis een debat plaats over de houding die de Britse regering had ingenomen ten aanzien van de Duitse invasie in Noorwegen. Met een vernietigende toespraak viel Amery Chamberlain aan, waarbij hij aan het eind een uitspraak van Oliver Cromwell citeerde: 'Vertrek, zeg ik, en laat het afgelopen zijn. In de naam van God, ga heen.' Enkele dagen later werd Winston Churchill premier. Amery werd benoemd tot minister van India en Birma. In 1941 had hij de supervisie over de militaire training in India. In verband met de dreiging van Japan riep hij in februari 1942 een speciale India-commissie in het leven, die Churchill advies moest geven. Amery behield tot het einde van de oorlog zijn functie, maar behoorde in 1945 tot de prominente conservatieven die hun parlamentszetel verloren bij de verkiezingen.

Anami, Koretjika, generaal, 1887-1945 Tijdens de capitulatie van Japan was Anami de Japanse minister van Oorlog. Eind jaren dertig voerde hij tijdens de Tweede Chinees-Japanse Oorlog bevel over een infanteriedivisie. In oktober 1939 werd hij teruggeroepen naar Japan en aangewezen als onderminister van Oorlog in het kabinet van Fumimaro *Konoe. In oktober 1941 behoorde Anami tot de militaire kliek die Hideki *Tojo aan de macht hielp. Tijdens het verdere verloop van de oorlog diende hij onder meer in China, Nieuw-Guinea en Halmahera. In december 1944 werd hij teruggeroepen naar Japan en aangesteld als inspecteur van de luchtmacht. In april 1945 werd hij als minister van Oorlog aangesteld in het kabinet van Kantarō *Suzuki, waarbij hij een uitgesproken tegenstander was van onvoorwaardelijke overgave en capitulatie. Op 11 augustus 1945 zei hij: 'Het enige wat ons te doen staat is tot het einde toe hardnekkig door te vechten in deze heilige oorlog voor de verdediging van ons goddelijke land. Wij zijn er vast van overtuigd dat een vastberaden strijd zeker tot een weg zal leiden om uit deze wanhopige situatie te raken, zelfs wanneer dat betekent dat we gras moeten kauwen, vuil moeten eten en in het veld moeten slapen.' De vredezoekende partij kreeg steun van de Japanse keizer. Daarop probeerde een groep militairen een coup te plegen met als doel de beslissing van de keizer ongedaan te maken. Anami nam geen deel aan deze coup, maar beval zijn officieren aan de overgave mee te werken en zei tegen zijn zwager (die wel meedeed aan de coup): 'Als Japanse soldaat moet ik mijn keizer gehoorzamen.' Op 14 augustus tekende hij, samen met de rest van het kabinet, het overgavedocument en pleegde de volgende ochtend zelfmoord.

Anders, Władysław, luitenant-generaal, 1892-1970 Ten tijde van de Duitse inval in Polen op 1 september 1939 voerde Anders het bevel over de Nowogrodek cavaleriebrigade in Zuid-Polen. Op 17 september 1939 vielen de Russen Polen aan, tijdens gevechten met het Rode Leger raakte Anders zwaargewond en werd hij krijgsgevangen gemaakt. Na korte tijd te hebben gevangengezeten in Lemberg werd hij overgebracht naar de Loebjanka-gevangenis van de NKVD in Moskou. Daar probeerden de Sovjets hem zonder succes te rekruteren. Toen de Duitsers de USSR binnentrokken, werd Anders vrijgelaten. Hij probeerde de Poolse krijgsgevangenen die in verschillende kampen waren ondergebracht op te sporen en te verenigen, maar ondervond daarbij veel tegenwerking van de Russen. Twee persoonlijke en expliciete verzoeken aan *Stalin zelf leverden niets

op. Na tussenkomst van de Poolse regering in ballingschap en ondersteuning van de Engelsen, ging Stalin ermee akkoord dat 60.000 Poolse mannen en 100.000 vrouwen en kinderen via Iran naar Palestina konden trekken. Zij kwamen daar in 1942 aan, en de mannen vormden het Poolse leger dat in Palestina werd getraind. Aan het einde van 1943 was het leger gevechtsklaar en sloot het zich aan bij het Britse 8e Leger in Noord-Afrika. Als bevelhebber van het Poolse 2e Korps nam Anders onder andere deel aan de Slag om Monte Cassino, waarbij zijn troepen zich tijdens de man-tegen-mangevechten onderscheidden door hun dapperheid. Nadat de heuvel op 18 mei 1943 was veroverd, gaf Anders zijn troepen enige rust, waarna ze werden ingezet in de Adriatische sector. Daar vochten ze in Pescara en Ancona en bevrijdden ze Bologna. Toen *Sikorski in juli 1943 stierf, hoopten de Polen dat Anders hun leider zou worden. Het leek er sterk op dat de Sovjets een marionettenregering in Polen wilden neerzetten na de bevrijding van het land. Anders besloot om door te vechten totdat *Hitler definitief was verslagen, om zich dan op de politieke problemen te richten. Na de oorlog wisten de geallieerden niet goed raad met het inmiddels 120.000 man sterke leger van Anders, en er werd besloten het te ontbinden. Anders bleef met bijna al zijn officieren en 14.000 soldaten in Engeland, en bleef tot zijn dood de leider van de Poolse gemeenschap aldaar.

Anderson, John, 1882-1958 Deze man, die onder *Chamberlain minister van Binnenlandse Zaken was, was een van de invloedrijkste figuren uit *Churchills kabinet. In 1940 kwam hij met het plan om speciale stalen schuilkelders te bouwen. Deze zogenaamde Anderson-kelders moesten bescherming bieden aan 20 miljoen mensen. Hij was daarnaast verantwoordelijk voor de voorzorgsmaatregelen tegen luchtaanvallen en het oproepen van vrijwilligers. Als Lord President of the Council nam hij van 1940 tot 1943 de besluiten over het inzetten van mankracht. Hij zat in een commissie die de politiek op alle departementen in de gaten hield. Hij introduceerde als minister van Financiën, een functie die hij bekleedde van 1943 tot 1945, het PAYE-systeem (Pay As You Earn). Dit systeem was bedacht door zijn voorganger Kingsley *Wood en was bedoeld voor het innen van inkomstenbelasting. Ook het atoombomproject, Tube Alloys, stond onder leiding van Anderson. Kortgezegd moest Anderson ervoor zorgen dat de binnenlandse politiek goed verliep, zodat Churchill al zijn aandacht kon geven aan de oorlog. Hij deed dit op een onopvallende, maar zeer goede manier.

Antonescu, Ion, maarschalk, 1882-1946 In 1933 werd Antonescu als beloning voor zijn militaire prestaties bevorderd tot maarschalk en werd hij tegelijkertijd benoemd tot stafchef van het Roemeense leger. Later werd hij de leider van de fascistische IJzeren Garde. Hij werd gevangengezet op bevel van koning *Carol II, die bang voor hem was. Intussen werd echter steeds meer Roemeens grondgebied opgeëist door Duitsland en de USSR. Koning Carol II had Bessarabië en Noord-Boekovina afgestaan aan de USSR, Noord-Transsylvanië aan Hongarije en Zuid-Dobroedzja aan Bulgarije. Carol deed afstand van de troon en benoemde Antonescu tot premier. Op 5 september 1940 greep hij de macht. Onmiddellijk daarop zond hij loyaliteitsverklaringen aan *Hitler en *Mussolini. Met hulp van Duitse troepen probeerde hij de Ploiești-olievelden in handen te houden. Dat leverde Duitsland in 1941 46.000 ton brandstof per maand op. Antonescu's greep op Roemenië werd steeds sterker, en hij won Hitlers vertrouwen door op 23 september 1940 het pact met de asmogendheden te ondertekenen. Toen de Duitsers op het punt stonden de USSR binnen te vallen, sloot het Roemeense leger zich aan bij de zuidelijke legergroep. Na de nederlaag van de Roemeense troepen bij Stalingrad bedacht Antonescu plannen om zich los te maken van Duitsland. Hij onderhandelde met Mussolini over de terugtrekking van Italië, Roemenië en Hongarije uit de Duitse alliantie. Ondanks toezeggingen heeft Mussolini nooit iets tegen Hitler ondernomen. Intussen trok het Rode Leger door de Oekraïne, en Antonescu kon weinig uithalen. Koning *Michaël ontbood de dictator op 23 augustus 1944, waarna Antonescu werd gearresteerd. Sănătescu nam zijn plaats in. Na de oorlog werd Antonescu wegens oorlogsmisdaden berecht en geëxecuteerd.

Antonov, Aleksei, generaal, 1896-1962 In februari 1945 werd Antonov benoemd tot chef van de generale staf. Hij maakte deel uit van een groep officieren die na de zui-vering van 1938-1939 op de voorgrond traden. *Sjaposjnikov was destijds hun beschermheer. Antonov werd in juni 1941, op het moment dat de Duitsers de USSR binnenvielen, stafchef van het zuidfront. Later bekleedde hij die functie aan het Noord-Kaukasische front, en nog weer later aan het Trans-Kaukasische front. Hij werd door *Vasilevski aangewezen als zijn vertegenwoordiger in Moskou, maar werd overgeplaatst naar het Voronezj-front omdat *Stalin hem niet mocht. Antonov beschikte inmiddels over een uitstekende staat van dienst, en dat leidde ertoe dat hij als vicestafchef en chef van de Afdeling Operaties werd aange-

steld. In die hoedanigheid nam hij deel aan de voorbereidingen van de operaties bij Koersk, Wit-Rusland en Berlijn. Hij was in 1944 en 1945 aanwezig bij de Conferenties van Potsdam en Jalta, en was daar de belangrijkste woordvoerder namens de USSR op het gebied van militaire aangelegenheden. De samenwerking met de Amerikaanse en Britse stafchefs ging hem goed af, maar aan het eind van de oorlog ruziede hij met *Eisenhower over de vraag welk leger Tsjecho-Slowakije zou binnentrekken. Uiteindelijk verbood Eisenhower *Patton dat land binnen te trekken en kon het Rode Leger Praag bevrijden. Na de oorlog raakte Antोनov uit de gunst en werd hij naar de Kaukasus gestuurd.

Aosta, Amadeus van, hertog, 1898-1942 Aosta was een neef van de Italiaanse koning. Hij diende in het Italiaanse deel van Oost-Afrika als gouverneur-generaal en als opperbevelhebber van de Italiaanse legers in Eritrea en Ethiopië. De invasie in Brits Somaliland in augustus 1940 werd ook door hem geleid. Aosta boekte aanvankelijk successen, maar later konden de Britten hun troepen versterken en namen zij de overhand. Zij bezetten in april 1941 opnieuw Addis Abeba, de hoofdstad van Ethiopië. Op 16 mei 1941 moest Aosta zich in Amba Alagi overgeven. Het jaar daarop stierf hij terwijl hij in Kenia in krijgsgevangenschap zat. Vriend en vijand respecteerde hem als een dappere strijder, een patriot en een gentleman.

Appleyard, Geoffrey, majoor, 1916-1943 Appleyard begon zijn militaire loopbaan als officier van het Britse Service Corps dat in Frankrijk was gelegerd. Later sloot hij zich aan bij de commando's. In de zomer van 1941 werd hij op verkenningstocht gestuurd naar het gebied voor de West-Afrikaanse kust dat aan Vichy-Frankrijk toebehoorde. Tijdens zijn werkzaamheden voor de SSRF (Small Scale Raiding Force) vervulde hij ten minste achttien verschillende spionageopdrachten waarbij hij in Noord-Frankrijk en op de Kanaaleilanden inlichtingen verzamelde over de nachtelijke verlichting, het getij en de posities van de Duitsers. Hij werd bevelhebber van de SSRF, maar faalde met zijn commando's bij Dieppe. Daarop werden zij overgeplaatst naar Noord-Afrika. Ze voerden daar bij Pantelleria verkenningsovervallen uit. Appleyard was betrokken bij de dropping van parachutisten op 12 en 13 juli 1943 boven Noord-Sicilië, een operatie van de SAS (Special Air Service). Bij die actie verdween zijn vliegtuig, en men gaat ervan uit dat hij omgekomen is.

ALLES WAT JE MOET WETEN OVER DE TWEEDE WERELDOORLOG

De Tweede Wereldoorlog was overal aanwezig: van Amerika tot Japan en van Afrika tot Europa. De verschrikkingen van deze oorlog leven voort in de herinnering en ook in tal van boeken, films en documentaires. Maar wie zijn al die personen die tijdens de Tweede Wereldoorlog een rol hebben gespeeld? In *Wie is wie in de Tweede Wereldoorlog* worden vrijwel alle belangrijke personen, aan welke kant ze ook stonden, voor het voetlicht gebracht.

Wie staat bekend als de best betaalde spion tijdens de oorlog? En hoe kwam Adolf Hitler eigenlijk aan de macht? In dit handzame naslagwerk vind je naast de bekende hoofdpersonen een overzicht van Lavrenti Beria, het hoofd van de NKVD, tot Jean-Baptiste Piron, bevelhebber van de Belgische 1e Brigade, en van koningin Wilhelmina tot generaal Kurt Zeitzler. *Wie is wie in de Tweede Wereldoorlog* is ideaal voor professionals die snel iets offline willen opzoeken, studenten, scholieren en iedereen die geïnteresseerd is in de Tweede Wereldoorlog.

Egbert van de Schootbrugge is onafhankelijk onderzoeker, auteur en publicist op de website Traces of War. Eerder verschenen van hem bij Omniboek *De bevrijding van West-Europa* en *De Tweede Wereldoorlog en het verzet*.

ISBN 9 789401 918435

9 789401 918435

NUR 680

WWW.OMNIBOEK.NL